

Pesta 28 maiu. (9 juniu.)

Va eși dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 22.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiuulu pe anu 10 fl., pentru Roman'i'a 2 galbeni.

Schitie din istori'a teatrului.

(Discursu rostitu in adunarea gen. pentru teatru, tienuta in Satu-mare la 1 maiu.)

(Urmare.)

Ierarchi'a usă de acésta ocașiune binevenita, spre a intrigá in contra institutiunii teatrale. Resultatulu acestei machinatiuni fu o ordinatiune regésca, data in 2 maiu 1598, care oprì a se mai represintá ori ce piesa.

Numai la anulu 1600, pe timpulu domnirii lui Filipu III, se permise éra-si — cu óresi-cari conditiuni — a se redeschide teatrele.

Indata apoi artea teatrala spaniála incepù a-si luá unu aventu imbucuratori; dar epoc'a de inflorire a literaturéi teatrale spaniále urmà numai cam catra a dóu'a jumetate a secolului XVII. Atunce desvoltara activitatea loru celebrii autori: Lope de Vega, Calderon, Tirso de Molina, Rojas, Alarcon, Moretto si altii, cari innaltiaru prestigiulu scenei spaniále la unu gradu atátu de innaltu, incátu aceea servì dreptu modelu si celoralalte scene din lumea civilisatiunii.

Acésta scóla vechia, numita „Teatro antiguo“, a inavutítu teatrele cu unu repertoriu atátu de bogatu, incátu nici o natiune pe acele timpuri n'a potutu emulá in privinti'a acést'a cu cea spaniála.

Ticknor afirma, cá numerulu pieseloru spaniále din acésta epoca s'a urcatu la 30,000,

si adauge, cá unu librariu din Madridu la inceputulu secolului XVIII a adunatu numai de la autori necunoscuti 4800 de piese.

Singur'a literatura spaniála avea mai multe piese decátu cea italiana si francesa la olalta.

Incátu pentru pretiuulu loru literariu, observâmu, cá multe din ele se voru conservá pentru totu - de - una ca glori'a dramaturgiéi spaniále.

Dintre tóte inse patru se innaltia, reclamandu-si superioritatea a supra toturora. Éta ce scríe in privinti'a acést'a unu esteticu spaniolu: „Déca o fatalitate neexplicabila ar decide, sê piéra tóte operile erei de auru ale literaturéi nóstre teatrale, si nóue ni s'ar permite a scóte dintr'ins'a — dreptu relique scumpe ale acestei avutíi abundante — numai partea cea mai mica, numai patru drame: noi n'amu siovaí nici unu momentu — cu totu respectulu detoritu celebritátiloru nóstre literarie — a mantuí din acestu naufragiu infioratoriu urmátóriele: „El mayor monstru los zelos“ (Monstrulu celu mai mare e gelosi'a) de Calderon, — „El desden con el desden“ (Indiferintia cu indiferintia) de Moretto, — „La verdad sospechosa“ (Si dreptatea e suspiciósa)

de Alarcon, — si „Garcia del Castanar“ de Rojas. *)

Dintre numerosii artisti teatrali vomu înregistrá aice numai pe Rios si pe Damian Arios de Pennafiel, acestu Roscius spaniolu, la care cei mai renumiti oratori ai Madridului amblau sê invetie artea elocintiei. Stim'a fatia cu acestu artistu crá atâtu de mare, încâtu principele de Arcos lu-ingropà in cript'a sa familiaria.

Artea teatrala spaniòla se estinse si in America între spaniolii de acolo. Celu mai renumitu artistu spaniolu pe scenele din America e betranulu Edvin Forrest, care si-a castigatu deja asié multi bani, încâtu acuma dispune de milióne.

Nicairi ca in America artistii teatrali nu sunt atâtu de splendidu recompensati; încâtu dinsii in privinti'a luesului potu emulá chiar si cu aristocratii.

Sê continuâmu acuma cercetârile nòstre la Germani!

Germanii neformandu o natiuna compacta, asediata numai in o tíera, ci resfirati in mai multe tieri si provincie, starea loru politica nu-i iertà a concentrá artea teatrala in o capitala comuna, si astu-felu a fondá acolo unu teatru natiunalu.

Artea teatrala dara la Germani nu se desvoltà dintr'unu centru, ci in diversele orasie ale tieriloru germane. Acésta impregiurare, adeca lips'a unui centru pentru arti, e caus'a, câ artea teatrala germana in epocele vechi n'a potutu emulá cu ceea a celoralalte natiuni, chiar si mai mici la numeru.

Afara de acésta pedeca, teatrulu mai avea a se luptá si aice si cu ierarhi'a. In urma in se acésta vediendu, câ nu póte impedecá desvoltarea gustului pentru teatru, apucà ea in mana conducerea teatreloru. Astu-felu apoi pana 'n secolulu XVII-le jesuitii arangiau represintatiunile teatrale.

Ce piese poteau sê represinte acesti ciudati conducatori de teatru, ni potemu intipui, — si asié totu odata ni vomu poté formá si o idea deplina despre starea teatreloru din epoc'a loru.

Numai in a dóu'a jumetate a secolului XVI inceputa a se infintiá si alte trupe teatrele, neconduse de jesuiti, cari apoi represintau mai alesu piese traduse din limb'a englesa.

E de observatu, câ pana pe timpulu lui Lessing pe scenele germane se represintara numai piese straine.

Prim'a trupa teatrala de reputatiune mai mare se formà in secolulu XVII sub conducerea lui Weltheim. Acést'a apoi, amblandu din orasiu in orasiu, si-eluptà unu renume atâtu de bunu, încâtu apropiandu-se de vr'unu orasiu, membrii magistratului i esiau inainte, spre a o intimpiná, a o salutá si a o surprinde cu felurite daruri.

Inse cei ce au interesu de a sustiené intunereculu, nu incetara a persecutá scen'a. Preotîmea nu voì sê ingròpe nici chiar pe Weltheim; si domnitorii tuturoru tieriloru germane emulau in a scóte ordinatiunile in contra bietiloru actori teatrali.

Numai Fridericu II, regele Prussiei, aretà ce-va favoru pentru teatru, dar si elu patroná mai multu oper'a.

In Austri'a artea teatrala se bucurà de o libertate mai mare inca de pe timpulu lui Leopoldu, — inse bietii actori erau si-aice fórte despretiuiti.

Numai multu mai tardâu, pe timpulu lui Lessing, Goethe si Schiller, se innaltia scen'a germana la innaltîmea unde ea si asta-di se afla.

In fine sê vorbimu si despre istori'a scenei romane! Dar interesulu nostru natiunalu pretinde, ca la acestu punctu sê petrecemu mai multu!

(Va urmá.)

Ce e natiunea?

Ce e natiunea?

— Ea e unu sóre
Plinu de splendóre,
Nori si-ori ce cétia
Fugu de-alui fatia;
Mandrele-i radie
Sunt ffii ei,
Cari luminéza
Secolii sei.

Ce e natiunea?

— E unu parinte
Ageru la minte,
Pórta unu nume
Falnicu in lume;

*) Ochoa, — „Tesoro del teatro espanol“ — Paris.

Dinsulu iubesc
Toti ai sei ffi,
Cari romanesce
Lupta cu mfi.

Ce e natiunea?
— E o gradina
Mandra, senina,
Pe-a carei bratie
Crescu in noblétia,
Arbori cu ramuri
Si cu cununi,
Flori cu balsamuri —
Pentru cei buni.

Ce e natiunea?
— Ea e unu noru
Recoritoriu
Pentru ori care
Draga o are:
Noru ce ascunde
Fulgere 'n sinu;
Sfarma, petrunde
Totu ce-i strainu!

Ionu Tripa.

Din cas'a lui Stefanu celu mare.

— Novela dupa o traditiune poporala. —

(Urmare.)

Tóte lingusírile si vorbele dulci ale Safftitei nu facura nici unu efectu de asta-data a supra Mariei. Ea si-luà unu lucru femeiescu in mana si incepù a lucrà; inse faci'a ei erà tare distrasa; ea face semnu camerierei sê o lase singura, si acêsta se si departà pe vêrfulu degteloru, si inchidiendu usi'a dupa sine si vedindu, câ dóm'n'a erà reu dispusa si crediendu, câ dóra este superata a supra ei, puse urechi'a la chei'a usiei, ca sê asculte.

Ea vediu cum Maria se aruncà in genunchi, incependu a plange, dîcêndu cu o vóce inecata: „Dómne, dómne, ce am potutu pecatuf, ca tu sê-mi dai in anim'a mea acestu amoru nefericitu?! Dómne, mantuesce-me; ia-mi viéti'a si nu me mai lasá sê me turmentezu!“

Safftitia dupa audírea acestoru cuvinte se departà murmurandu distrasa o doina de amoru.

La vr'o câte-va díle dupa aceste vedemu pe Arbure logofetulu cum siedea in discursu cu camerier'a Safftitia.

Óre ce potea sê aduca pe aceste persóne in o asié intimitate? de siguru ori vr'unu amoru, ca intre ursu si caprióra, ceea ce asta-di a incetatu de a mai surprinde, ori vr'o intriga infernala.

Dar nu, asta-data aceste persóne atátu de diferite in pusetiunea loru sociala, tieseau unu planu contra la doi ómeni. Acesti doi erau Nourasiu, pe care logofetulu Arbure nu-lu potea vedé in ochi de invidia, pentru câ erà mai favoritu decátu elu inaintea lui Stefanu si i erà téma, câ cu timpulu se va suí peste capulu lui; si contra Mariei pe care vulpoiulu de Arbure, n'o potea vedé, numind'o totu *venitura*, si cocea de multu planulu cum s'o delature, pentru ca sê pregatésca frumósei sale fete Smaranda calea la anim'a lui Stefanu, si apoi la tronu.

Pentru a-si esecutá planulu, elu se legase cu Safftitia promitiendu-i o suma considerabila, déca i va stá in ajutoriu.

Safftitia se invoí la tóte propunerile lui Arbure. Ea tóte miscárilor si tóte actiunile dómnei sale le reportá lui Arbure.

In convorbirea ce o tieneau amendoi, spuse Safftitia de ceea ce audíse din gur'a Mariei candu ascultase la usia; faci'a lui Arbure se inseninà:

— Totulu merge bine, Safftio, chinurile de amoru, de care mi-spuni, câ se plangea Maria, nu potu fi decátu pentru Nourasiu.

— Fara indoiéla, — observà Safftitia, — câ-ci eu am prinsu de vr'o câte-va ori ochii dómnei furisîndu-se la Nourasiu.

— E destulu, — cugetà Arbure in sine, — pentru a-mi esecutá planulu.

Arbure statea in delungu nemiscatu ca o statua, stringêndu-si buz'a intre dinti; se parea câ gusta in sufletulu seu negru placerea unui resultatu fericitu.

— Trebue numai, Safftio sê procurânu o proba séu macaru o umbra de proba, ca sê potemu aretá lui Stefanu, câ favoritul lui câtu i este de necredintiosu, si câ dóm'n'a lui face amoru cu elu. Pandesce ocasiunea, ca sê potu nimicí pe acelu tineru ingamfatu, si tu ca sê-ti poti castigá sum'a promisa; apoi ti-faci zestre mare si te mariti dupa unu boeru.

Cu asemenea cuvinte si promisiuni sedusesse betranulu vulpoiulu fét'a aceea, care nu mai visá de altu ce-va decátu sê se faca boerésa mare.

* * *

Filomel'a incetase din canteculu ei si au-

ror'a respirá umbrele umede cu degetele ei de crinu, redesceptandu natur'a cu blandulu si farmecatoriulu ei surisu.

Nourasiu esíse in gradina, pentru ca sê faca o preambulare si sê se distraza la frumsetiele naturei. Elu erá fôrte tristu; o palóre mortala si o melancolia adanca se asiediase pe faci'a lui pan'ací deschisa si senina, si nu sciá motivulu nemultiamirii sufletului seu.. Totu despre ce si-potea dá contu la acésta tristétia si mahnire, erá câ avusese in nóptea ultima unu visu teribilu. Elu se visase, câ este rege si in locu de tronu siedea pe o pétra de momentu si in mana tienea in locu de sceptru unu sierpe víu, care lu-amerintiá ca sê-lu musce, in fine sierpele lu si muscá; si acésta muscatura asié fusese de dorerósa, încátu lu-desceptá. Inse visulu acel'a asié lu-infiorase, încátu abié dupa câte-va mominte vediù câ a fostu nu-mai visu.

Pentru ca sê-si uite in câtu-va de impresiunea neplacuta a visului, esí afara la aeru si se asiediá langa unu tufisiu, de unde se puse sê asculte o doina ce o cantá unu pastoru din flueru pe o colina aprópe de gradina. Cante-culu tristu si doiosu facù pe Nourasiu si mai melancolicu, si o presimtire trista i nabusiá peptulu, si adancitu in cugetele cele mai sinistre si-uitase cu totulu de sine. Candu de odata fanfarele, trompetele si latratulu caniloru lu-desceptara din meditatiunile lui.

Aducându-si a minte, câ Stefanu lu-aviasase in preséra, ca sê-lu insotiésca la venatórea care erá sê se faca in padurea vecina.

Nourasiu si-indreptá pasii ca sê-si faca ultimele pregatiri pentru ca sê stea gata de plecare.

Elu pornì pe o cale mai scurta, ca sê ésa mai curendu din gradina. Mergându câti-va pasi, vediù unu obiectu albu in cârare, lu-radicá si recunoscù, câ acelu obiectu este batist'a Mariei. O luá cu sine, cugetandu sê i-o redea cu ocaziunea cea mai de aprópe.

Trompetele resunara din nou. Nourasiu se grabì sê ajunga, ca domnulu sê nu ascepte dupa elu. Totu erá gata candu sosl elu in curtea manastirii. Câti-va boeri, vr'o doi oficieri de garda, venatorii din pregiuru asceptau calari. Nourasiu inca si-luà armele de venatu si aruncá mantéu'a pe umeri si se sul pe calulu seu celu arabescu, care lu-presentase Stefanu numai cu câte-va díle mai nainte.

Elena C. Densusianu.
(Finea va urmá.)

Cea din urma eruptiune a Vesuviului.

Napoli, Riviere di Chiaia, 81.

Mercuri, 12/24 aprilo.

De pe la inceputulu lunei lui aprile Vesuviulu incepuse a scóte din candu in candu flacarì din crescetulu seu, dar mai cu séma si intr'unu modu ne'nterruptu din cóst'a despre média-nópte, unde de câte-va luni se ivise unu nou crateru, din care, esíndu une-ori si lava, se formase unu conu ascutítu. Mai tardíu flacar'a ce esiea dintr'insulu ajunsese la mare in-altíme, asvêrlindu si imprasciandu petre aprinse la o mare departare. Atátu acestu crateru-fiu, câtu si craterulu-tata se 'ntreceau unulu pe altulu in actiune, astu-felu câ petrele asvêrlite se poteau distinge fôrte bine in intunereculu noptii, ca nesce schintei, chiar din balconulu meu, asiediatu la o distantia de mai bine de 20 kilometre, in linia drépta, spre vârfulu Vesuviului.

Albi'a ce desparte conulu activu alu Vesuviului de celu parasitu, numitu Somma, si care se díce a se fi despartítu de corpulu Vesuviului cu trist'a ocaziune a evenimentulu Pompei, continea éra-si multa lava aprinsa in forma de lacu.

Acésta continua eruptiune crescea nóptea pana dupa mediulu noptii si-apoi se liniscea, ér la diua se potea observá pe Vesuviu deposite de cenusia albiciósa.

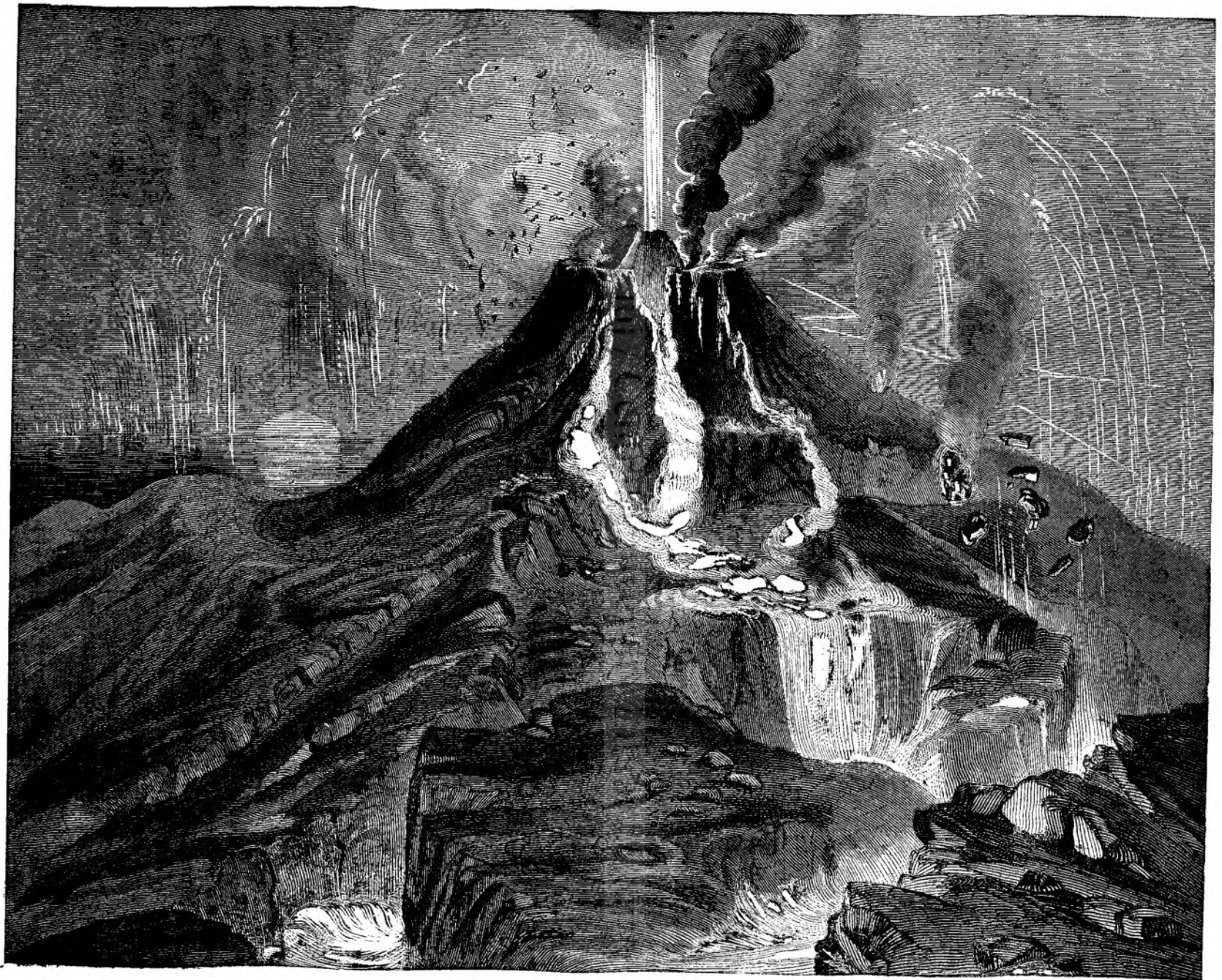
In diu'a de 12/24, eruptiunea cu aruncaturi de petre se marise, si tóta nóptea se vediù curgându lav'a in síroiu prelungitu, si d'o mare latíme, luandu o forma caracteristica a unui arcu regulatu si imensu, desemnatu pe conulu activu alu Vesuviului, in partea despre Neapole, far' a se coborí mai josu de câtu pana aprópe de lini'a acelei albie, ce desparte améndoue Vesuviurile, adeca cu multu mai susu de lini'a eremitagiului séu observatorelui.

Viu'a lumina a acestui arcu se reflectá si in mare: pe la mediulu noptii lumin'a erá aceea-si, ér craterulu-fiu intrecea pe tata prin actiunea sa furiósa si sacadata.

Joi, 13/25 aprilo.

Curgerea lavei din nóptea trecuta ne indemná sê proiectámu a dóu'a-dí o ascensiune; inse, din norocire, schimbaramu a dóu'a-dí proiectulu, câ-ci de cu demanétia, dupa ceea ce se vedea, curgerea lavei se impucinase; atunci ne'ndreptaramu spre Castelamare, trecându cu

Cea din urma eruptiune a Vesuviului.

calea ferata pe langa Vesuviu pe la órele 2 dup'amédi, si totu poturamu observá bine, la lumin'a luciósá a sórelui, esíndu din crateru flacari-vii.

De la palatulu Quisisana, din Castelamare, observaramu câ Vesuvínu nu dá nici unu semnu esterioru de vr'o agitatie; chiar fumulu erá fórte pucínu; inse, la o departare ca aceea, dupa terati'a palatului, audiamu pocniturele interióre ce resunau in Vesuviu.

La întórcerea in Neapole, pe la 7 óre sér'a, flacarile din ambele cratere crescusera si avêrliau afara petre aprinse la mare inaltíme si distantia. Pe la mediulu noptii, pe partea despre Neapole, se formase pe Vesuviu, din sírúie late si lungi, liter'a capitala — A, in nesce trasure imense si stralucitórie, cari se prelungiau pana aprópe de observatore, si-alu carei picioru stangu avea acum de basa laculu de focu dintre amendóue Vesuviurile, si — lucru straniu! — la vêrfulu literei, pe partea piciorului dreptu, sta culcata o forma bine distincta si vizibila de cruce, formata de alte sírúie de lava, ivite separatu.

Lav'a d'asta-data se reflectá si mai cu putere in mare si despre diua eruptiunea luá portiuni si mai colosale.

Din balconu am potutu zarí de cu séra mai multe tortie aprinse in miscare pe cóstele Vesuviului, portate de cei ce faceau ascensiunea.

Vineri, 14/26 aprile.

Pana in diua fusei informatu d'o servitóre, câ in Neapole circulá trist'a scire, câ nóptea mai multi curiosi, cari pornisera sê faca o ascensiune pana la lav'a víua, intovarasíti de conductorii lor, precum si alti locuitori de pe cóst'a Vesuviului, in numeru ca la 200 individe, unii fusesera inghitíti de nesce cratere din nou deschise, ér altii, incungiurati de lav'a aprinsa, nu se mai scie nimicu despre dinsii. Atunci mi-esplicai miscarea de pe Vesuviu a tortieloru vediute sér'a.

Contemplandu Vesuviulu in perspectiva pe la 6 óre demanéti'a lu-vediu acoperitu peste totu d'unu aburu albu, care mai pe urma s'adeverí a fi fumulu lavei ce curgea in tóte directiunile, isvoríndu dintr'o generala si formidabila eruptiune.

Pe la 10 óre nainte d'amédi din acestu aburu séu fumu se inaltíá perpendicularu unu noru, inaltu si amenintatoriu, in faci'a Neapolului, bombatu, albu si p'alocurea vênétu, ca si candu ar fi contienutu cenusia. Pe temperatur'a cea mai liniscita, norulu erá impinsu la o

intreita inaltíme a Vesuviului de puternic'a eruptiune de flacari — une-ori vizibile chiaru ochiului — ce esiau din vechiulu crateru alu Vesuviului, in forma de manuchiu grosu, invêrtíndu-se in felurite forme rotunde, apoi rostogolíndu-se peste elu insu-si, gata sê se napustésca peste Neapole.

O adiare fórte usióra in regiunile de susu impingea, spre marea bucuría a Neapolitaniloru inmarmuriti, impingea norulu spre Castelamare, ér partea cea mai inainta'a o intindea spre resaritu, transformand'o intr'unu intinsu noru uniformu ca de plóia si intunecandu partea orizontelului, pe care lu-domniá.

Unu frumosu seninu suridea peste tóte celelalte locuri, — si marea erá liniscita ca o oglinda.

La acésta óra, toti Neapolitanii erau in picióre si cu atátu mai multu cuprinsi de spaima, cu câtu sinistr'a scire ce se respandise de demanéti'a, acum deja erá in mare parte confirmata prin orasiu: victimele perdute, afara de straini, erau si doi doctori, cunoscuti in Neapole. Ranitii se transportasera in spitale, unii in agonía, altii suferíndu amputatiuni.

Pana pe la 1 óra dup'amédi, eruptiunea si amenintatoriulu noru cresceau mereu, apoi incepù unu sgomotu ne intreruptu si supteranu, asemenea unoru tari bubuituri de tunete prelungite, scóse din gurele craterelor si cari se imprastiau peste totu Neapótele si colinele sale de prin pregiuru, intovarasíte de mici dar dese cutremure de pamentu.

Lucru straniu! Intr'aceste mominte de gróza si de incertitudine, lumea, ne mai dandusi séma de teribil'a-i situatiune, erá tóta pe strate; barbati si femei, fia pe josu, fia in trasuri elegante, mergeau ca in preambulare spre cuibulu de unde isvoriá reulu, ca si candu aru fi vrutu pe d'o parte sê pipaie nenorocirea, éra pe d'alta sê contemple d'aprópe grandiosulu si teribilulu spectaclu, pe sermanii disgratiati locuitori de pe cóstele Vesuviului, pe cari rendurile de lava víua, dupa ce le spulberase locuintiele, acum i luá in góna pe josu, cu copíi mici si cu obiectele ce compuneau averea lor.

Acésta dorerósa stare de lucruri durá cam pana la 5 dup'amédi; spaim'a in tóte animele erá la culme; nimeni in Neapole nu se mai indoái d'o a dóu'a catastrofa, mai teribila de câtu a Pompeiei.

Da la ór'a 5 eruptiunea, ca si norulu amenintatoriu, incepù a-si miciorá furi'a, continuandu inse sgomotulu supteranu si curgea lavei.

Inseratu, pe la 7 óre, lumin'a arderii se potea mai bine observá in tóta oribil'a-i sublimitate.

Partea Vesuviului activu erá semenata de cratere, ce versau lava ne'nterruptu si cu rapedíciune. Vêrfulu, despícatu in dóue sîrécie de flacari, infatîsiá chiar acea copia de arcu de lava, vediuta Mercuri, 12 aprile, si acum da conului aprinsu form'a unui tricornu, pe marginile caruia penele erau formate d'o aureola de flacari, la o inaltîme celu pucinu de 1000 metrii, c'o crésta in midilocu d'o grosime si d'o inaltîme spáimentatória, si tóte acestea intr'o miscare si intr'o convulsione nedescriptibila, impingêndu la vale cu rapedíciunea cea mai puternica petre aprinse si lava víua, amestecate cu fumu negru si albu.

In cóst'a despre média-nópte a observatorului, claditu cam pe la jumetatea inaltîmii Vesuviului, unu nou crateru si mai inflacaratu, si mai productivu, precipitá cu furia nimicítóri'a-i lava pe siesurile Vesuviului, vrendu sê intréca in sierpuire lav'a lenesia din craterulu-tata si din craterulu-fiu.

Acestu crateru-nepotielu, ca unu adevératu fiu alu progresului nemoderatu, despartîndu-se in vale pe dóue carâri opuse, cea despre resaritu strabatea satele St. Sebastian, Massa di Somma, Polero, Trachia si St. Nastase, ér cea despre mare si despre apusu St. Giorgio, indreptandu-se in directiunea Portici, Tore del Greco si Resina, devastandu case si gradine si mistuindu fara satiu totu ce intelniá in cale intr'o distantia lunga de peste 20 chilometre.

Lav'a in adancime de mai bine d'unu metru, curgea rostogolindu-se si, unde intempíná resistintia, se imflá si se urcá pe ferestre.

Marea se parea tóta rosîa de reflectulu arderii.

Poporatiunea parea cá-si perde mintile.

St. Ianuariu inse in picíóre priveghíá cu staruintia in calea Vesuviului pe puntea numita Granili Caserne. Poporulu facea colecte de la trecatori, din cari apoi i aprindea mereu candelé si luminâri; multîmea, in genunchie inaintea statuei sale, unii rogandu-lu cu ardóre, alii murmurandu in contra-i, toti impreuna cereau incetarea furiei monstrului. St. Ianuariu, cu man'a sa indreptata spre Vesuviu, esprimá ordinea amenintatória d'a se potolí arderea, si in adevéru, pe la ór'a 11 $\frac{1}{2}$ din nópte, bubuitulu supteranu se rarise, eruptiunea nu mai facea spaima.

Sambeta, 15/27 aprile.

In diu'a de 15/27 de demanétiá si pana la 2 óre post-meridiane, bubuitulu totu continuá, inse slabu si in intervale rari. Eruptiunea flacariloru incetase si erá inlocuita acum c'unu noru grosu de fumu negru, care, radicandu-se la inaltîmea noriloru, se intindea peste totu orizontele; lav'a aprinsa si-urmá cursulu ce-va mai móle; miscandu-se cu multa lene; pe la mediulu noptii totulu se parea liniscitu si in adanca tacere: Vesuviulu erá acoperitu d'unu noru venetu ca unu giulgiu de mórté.

Domineca, 16/28 aprile.

In diu'a de Pasce, atmosfér'a erá grea si-acoperita c'unu velu subtîre de aburi, din care peste diua ploase peste Neapole cenusia ca de 2 centimetre. Tóta vegetatiunea, acoperita de cenusia, nu mai infatîsiá nici o colóre distincta.

Peste mare planá unu felu de bruma.

Bubuiturele supterane continuau in rare intervale.

Spre séra si tóta nópteá ceriulu fu acoperitu de fumulu Vesuviului, intunereculu spáimentatoriu, ér printre norulu celu grosu o mica flacara strabatea pe vêrfulu Vesuviului si une ori scotea chiaru fulgere.

Lun'a n'avea putere sê-si dea lumina.

Luni, 17/29 aprile.

Demanéti'a cenusia, amestecata c'o plóia rece, curge peste totu Neapolele; mirosulu de puciósa imple aerulu; bubuitulu continua, ér p'allocurea plóua petricele.

Unu marturu ocularu.

Domnisiórei E . . .

Primavér'a parfumata
— Mam'a dulcelui amoru —
Ni sioptesce 'n venitoru
O víctia adornata
De delicióse flori,
Flori de sarutâri . . .

Én privesce, copilitia,
Cestu zefíru, ce ni adía
Cu-aste flori de pe campia,
Si-asta draga garofítia,
Cum se 'n trecu in desmerdâri,
Desmerdâri si sarutâri! . . .

Primavér'a 'n cantatória
Esti tu, draga porumbítia!
Flórea este-a ta gurítia;
Ér zefírulu de pe flóre
Nu-i amorulu, ce adía
Buz'a-ti purpuría?! . . .

A. Radu.

Primulu amoru.

— Naratiune de Ivanu Turgenjev. —

(Urmare.)

Avea unu vestmentu si cingatória mohorita, ce erau deja cam portate. Oh cum asiu fi sarutatu tóta tivitur'a acestui vestmentu si acestei cingătorie! I se vedeau de sub vestminte vêrfurile papuciloru; — asiu fi adoratu cu pietate santa acesti papuci . . . Éta acuma siedu aci langa dins'a, cugetam intru mine, si o cunosc! . . . Ce fericire, oh Ddieule! Eram sê saru de pe scaunu, totu-si me nesuî a-mi clatiná in câtuva picidorele, ca si copîii candu gusta dulcetiuri!

Asié mi-erá de bine, ca si pescelui in apa, si asiu fi remasu bucurosu pana la mórte in chili'a acést'a, fara de a me clatí de pe locu-mi.

Ea si-radică incetinelu sprincenele, si-i vediu ochii azuri de nou luminandu, éra pe fati'a-i unu surisu.

— Inse cum privosci dta la mine, — dîse cu o vóce môle, si me admoniá cu degetulu.

Eu rosî . . . Ea pricepe deja tóte, vede tóte — cugetai intru mine. — Inse cum sê si nu pricepa si sê nu véda tóte?!

De odata in chili'a laterala se audí o zuraire de sabia.

— Sina! — strigá princes'a din salonu, — Bellovserov ti-a adusu o pisica.

— Pisica! — strigá Sinaid'a, si sarindu de la mésa, aruncá spagm'a pe bratie la mine, cu acést'a fugi acolo.

Me scolai si eu, pusei spagm'a pe feréstá, mersei in salonu, inse me oprí uimitu. In mediloculu chillei zacea unu puu de pisica pistritia, cu ghiarele estinse. Sinaid'a genunchiá langa pisica si-i radică cu precautiune capulu in susu. In spatiulu dintre dóue fereste stá langa Sinaid'a unu oficieru june, belu, cu perulu cretiu, cu fati'a rosicovana si ochii limpedi.

— Ce pisica minunata! — strigá Sinaid'a, — ochii nu-i sunt albastri, ci verdi, si ce urechi mari mai are! Ti-multiameseu frumosu, Victoru Jegorici. Dta esti fôrte amabilu.

Oficierulu, in carele recunoscui pe unulu dintre tinerii cari i vediusem eri, rise, si facú complimentu, zuraindu-si pintenii si sabi'a.

— Ti-a fostu cu placere a dorí eri o pisica pistritia, cu urechi mari . . . asié dara am cutediatu. Omulu de parola nu-si retrace cuventulu. Si elu facú de nou unu complimentu.

Pisic'a incepú mai tardîu a mieuná si a mîrosí padimentulu. E flamanda, — dîse Sinaid'a, — Bonifacie, Sonia! aduceti lapte!

In salonu pasí o cameriera imbracata intr'unu vestmentu vechiu galbenu, cu o marama rósa in grumadi, aducédu intr'o mana unu taiieru cu lapte, carele lu-depuse naintea pisiceí. Acést'a tremurá, inchise ochii si incepú a linge laptele.

— Ce limbutia de rosa are! — observá Sinaid'a aplecandu-si capulu mai pana la pamentu si visitandu pisic'a de tóte laturile. Pisic'a se saturá si incepú a-i cloncaní pantecele radicandu-si piciorulu sê se linga. Sinaid'a se radică.

— Du-o! — dîse catra camelier'a zimbindu.

— Capetá-voiu o stringere de mana pentru pi-

sica? — dîse oficierulu rídiendu si aplecandu-se din corpu-i potericu, pe care pareá a crepá uniform'a.

— Ambele! — respunse Sinaid'a, intíndiendu-si man'a catra dinsulu. Pana ce acést'a i sarutá man'a, ea priví la mine peste umerii lui.

Inca si acum stam neclatitu totu pe loculu de mai nainte, si nu scieam ce sê facu, sê ridu, sê graescu ceva séu sê tacu? De odata prin usi'a deschisa mi-aparú in vedore servitoriulu nostru Fedoru. Mi-facú semnulu, eu fugí de locu la dinsulu.

— Ce voiesci? — lu-intrebai.

— Mam'a dtale m'a tramisu, — dîse elu siop-tíndu, — dins'a e necesíta, câ-ci intardíi cu respunsubulu.

— Asié dara eu sum deja de multu aici?

— Mai multu de o óra!

— O óra! — repetíi cu uimire.

Rentornandu in salonu, me recomandai.

— Unde? — intrebá jun'a princesa de la spatele oficierului.

— Trebuie sê mergu a casa. Mi-e iertatu dara sê incunoscintiezu pe mam'a, — dîsei intorcédu-me catra princes'a betrana, — câ ne veti onorá la o óra cu visit'a dvóstre?

— Me rogu!

Princes'a apucá pics'a de burnutu si asié trase de nesatîosu din elu, incátu me cuprinse unu floru de uimire.

— Me rogu, — repetíi ea cu ochii lacrimati, mai apoi tusíndu si stranutandu.

Me mai recomandai odata, apoi intorcédu-me, parasíi chili'a cu frica.

— Nu uitá a nou cercetá, dle Voldemaru, — strigá Sinaid'a, si incepú a ride de nou.

Pentru ce ride óre in continuu? cugetai intru mine veníndu a casa cu Fedoru, carele nu graiá nimicu, ci priviá numai câte odata spre mine tristu. Mam'a me probózi, nepotendu cuprinde cu mintea, ce me potú retiené atát'a la princes'a acést'a? Eu nu-i facui nici o deslucire, ci me indepartai in chili'a-mi. De odata asié mi se intristá anim'a . . . Abié potui a-mi retiené lacrimile . . . Me temeam de oficierulu!

V.

Princes'a si-facú visit'a la mam'a, inse acesteia nu-i placú de ea. Eu nu fui de fatia la visita, inse mam'a facú sub dejunu observatiunea tatalui meu, câ princes'a acésta de Sasechin se pare a fi: „une femme très vulgaire“, si câ s'a uritu fôrte in societatea ei, din caus'a rogaminteloru ce-i le facea, ca sê se intrepuna pentru dins'a la principele de Serghin, fiindu câ se afla in cercustári neplacute: „de vilaines affaires d'argent“, si câ in urma o a observatu de guraritia. Mam'a adause, câ neconsiderandu aceste, ea invitá pe princes'a dimpreuna cu fét'a-i mane pe prandiu, (candu audíi cuvinte le aceste „cu fét'a-i dimpreuna“, mi-aplecai capulu spre taiieru,) câ-ci dins'a ni e vecina si afara de acést'a are si titlu. Tat'a dîse, câ dinsulu scie deja cine e acést'a femeia, câ-ci s'a cunoscutu in tineretie cu repausatulu principe de Sasechin, carele erá de o cultura nalta, inse unu barbatu neprecugetatu, pe carele in societate lu-numiau de comunu: „le Parisien“, fiindu câ petrecuse timpu multu in Parisu. Fiíndu eredele unei avutíe mari, o spesi tóta in carti,

nu peste multu apoi, (nu se scie din ce cauza, de siguru s'ajunga d'ora de nou la bani, potea alege si mai bine, adause tatalu meu cu unu surisu rece), luà fét'a unui subcancelariu, apoi se apucà de uogutatoría, care lu-saraci de totu.

— Numai bani s'è nu céra de la mine! — dîse mam'a.

— Acea se póte, — respunse tatalu-meu. — Vorbesc francesce?

— Fórtè reu!

— Hm! Dar acést'a este de comunu asié. Mi-pare, câ dîsesi câ ea si-va aduce si fét'a; trebue câ o o damicela amabila si de o cultura nalta.

— Co vorbesci, atunci nu as'èmena mamei sale!

— Inse nici tatalui-seu, carele in tóta privinti'a erà unu barbatu fórtè cultu, inse precum dîsei, încât-va neprecugetatoriu.

Mam'a siovai si se adunci in cugete. Tatalu-meu tacu. Sub acést'a conversare me cuprinse o tristétia misteriósa.

Dupa dejunu me dusei in gradina, inse fara de flinta. Mi-propusei s'è nu me apropiu de gradin'a princesei; inse nu sciu cum, câ-ci mo atrase ceva intr' acolo si nu insedaru. Abié ajunsei langa gardu, candu si observai pe Sinaid'a. Acuma inse ea erà singura. Se preamblá cu o carte in mana pe de a lungulu caliórii adumbrite. Ea nu me observà.

Voiam s'è me rentorcu, inse era mi-stramutai propusulu si incepui tusi.

Ea se întórse de locu, aruncandu cu man'a pe spate pantlic'a-si veneta a palariei rotunde, cautà spre mine cu unu surisu blandu, — apoi privi éra in carte-si.

Luandu-mi caciul'a stetui pe unu momentu, si apoi plecai mai departe cu anim'a ranita. „Que suis-je pour elle“, cugetai intru mine, (pentru ce francesce? scie Ddieu.)

Inapoiã mea observai nesce pasi cunoscuti, — privii inderetru, si catra mine se apropiã tatalu-meu cu ambletulu seu usioru (ea de comunu), si istetiu.

— Acést'a e princes'a juna? — întrebà elu de mine.

— Acést'a!

— O cunosci?

— O am vediutu adi la mama-sa.

Tat'a se opri, apoi se întórse éra de nou si se indepartà. Candu fu in apropiarea Sinaidei, o salutà cu cuvenintia. — Ea lu-resalutà. Fati'a ei fu cuprinse de uimire si lasà cartea in josu. Vediui, câ-lu urmãresce cu ochii — Elu se imbracà frumosu, de si simplu, si dupa gustu, inse nici odata nu prospiciase mai nobilu, palari'a-i albastra nici odata nu acoperiã mai frumosu peru-i tineru inca si stufosu ca si acuma.

Me apropiai de nou catra Sinaid'a, inse ea nici nu me observà, si-luà éra cartea si trecu mai de parte.

VI.

Tóta sér'a si demanétia urmátoria o petrecui posomoritu. Mi-aducu inca a minte, câ încercasem de a studiã, luai la mana istori'a lui Caidanov, inse articlii si paginile istoriei mi-petreceau vederea. Mai multu de câtu de diece ori cetii cuvintele aceste: „Ju-

lius Caesar s'a destinsu prin întreprinderile sale curagióse“, nu pricepeam nimicu si lapedai cartea.

Nainte de prandiu me unsei éra pe capu, mi-luai cravat'a si mi-imbracai caputulu.

— Pentru ce aceste? — întrebà mam'a. — Tu nu esti inca studentu mare, si scie Ddieu vei trece inca peste esamonu séu ba? Apoi roculu scurtu ti-este inca nou si e paguba a-lu lapedã.

— Adi vomu s'è avemu óspeti, — dîsei tremurandu.

— Nebuniã! Ce mai óspeti, — reflectà ea.

Insedar mi-fu contradicerea, mi-luai dara roculu éra scurtu, cravat'a inse nu o lapedai. Princes'a sosi cu fét'a ei cu o jumetate de óra nainte de prandiu. Betran'a cunoscuta deja de pe vestmentu-i verde, avea unu sialu galbenu, capulu si-lu ornase cu o ciépsa dupa portulu vechiu, ce erà pistritiata giuru impregiuru cu pantlice rosie. Ea incepu a vorbi éra despre bani, siovaiã si se tânguiã din caus'a miseriei sale; câte nu mai doriã si câte rogaminte nu facea nemoderandu-se nici decãtu. Chiar asié de impacienta resuffã si se clatea pe scaunu, ca si candu tragea din burnutu. Se vedea, câ dins'a nu considerã multu titlulu de princesa. — Din contra Sinaid'a aretã cea mai buna cuvenintia si mai nu superbia prin portarea sa; intru adeveru apareã de unu fenomenu principescu. Pe fati'a dinsei se reflectà o seriozitate moderata si demnitate. Mai câ nu o cunosceam: acestu aspectu, acestu surisu mi-erã necunoscutu, de si astu-feliu mi-pareã farmecatória. Erã imbracata intr'unu vestmentu usiorelu cu trasure mohoritu-venete, peru-i dupa datin'a angleã i inundã fati'a in bucle lungi, ce conveniã fórtè cu seriozitatea fetiei sale. Sub prandiu tatalu-meu ocupà locu langa dins'a, si o petrecu cu dsosebit'a-i curtesia de salonu. Elu priviã a uno-ori spre dins'a, éra ea cautã spre dinsulu cu privire deosebita si mai nu antipatica. Ei au vorbitu la olalta francesce. Mi-aducu a minte, câ mi s'a destinsu pronunciarea curata a Sinaidei.

Princes'a betrana atãtu de pucinu s'a moderatu si la prandiu, ca si de alta-data, mancã multu si laudã tóte plesele. Se vedea, câ tat'a se uriã langa dins'a si i-respondèa indiferintu la întrebãri.

Mamei nu i-a placutu nici de Sinaid'a. „Cãtu si-tiene nasulu de susu! — dîse ea in ceea di. Cauta numai ce superbia; óre din ce cauza se póte falí astu-feliu? „Avec sa mine de grisette!“

— Tu n'ai vediutu inca nici odata grisette, — dîse la tat'a la cuvintele ei?

— Nu! haru Domnului!

— Firesce, haru Domnului! Inse cum poti judecã dar astu-feliu?

Sinaid'a nu si-întórse atentiunea spre mine nici de câtu. De locu ce ne scolaramu de la mésa, princeps'a se departà.

— Contezu la spriginirea dvóstre, Maria Nicolãevna si Petru Vasilevici! — dîse catra tat'a si mam'a intr'unu viersu semiplangatoriu. Ce s'è facu? si eu am avutu díte dalbo, inse acele au trecut. Deja me numescu numai: Escelentia, — adause cu unu zimbetu de intristare, frumosu titlu candu n'ai nici panca de tóte dílele!

Tat'a se recomandã cuviintiosu si le acompãniã pana la usi'a chilieii anterióre.

Si eu stam acolo, chiar in rocu-mi scurtu si cu ochii tîntiti la pamentu, ca unu condamnatu. Porta-

rea Sinaidei in privinti'a mea me nimicise de totu, — oh câtu me suprinse dara candu trecându pe langa mine mi-spiră cu amicéti'a-i de mai nainte: Vina la optu ôre, audi, inse de' siguru!

Mi-radicali man'a, inse ah! ea trecuse deja, lasandu-si peste fatia velulu albu.

VII.

Precisu la optu ôre intrai in chili'a anterioră a princesei, cu caputu pe mine, cu cravata si cu perulu manatu peste frunte in susu. Betranulu servitoriu privi la mine neamicabilu si se radică furiosu de pe scaunulu seu. In salonu se audiau viersuri glumetic. -- Deschisei usi'a si tremurai de uimire. Princes'a juna stă pe unu scaunu in midiloculu chiliei, tienendu in mana o palariă barbatésca, giuru de scaunu se imbulziau cincii tineri. Se nisuiiau toti de a strabate cu man'a in palariă, éra Sinaid'a tienendu palari'a in sușu, o invîrtea cu istetîme. Observandu-me pe mine, eschiamă de locu:

— Stati! éta aci unu ôspe nou, trebuie sê-i dămu si acestuia siedula. Si sarindu de pe scaunu me apucă de arip'a caputului. — Vina dara, ce stai aci? Domniloru! mi-permiteti a vi recomandă fetiorulu vecinulu nostru, pe dlu Voldemaru! — Éra domnii acestia, — continuă ea, intorcandu-se catra mine si aretandu spre toti in randu: — contele Malevschi, dr. Lusin, Maidanov poetulu, dr. Nirmátschi capitanulu, si Belovserov oficierulu pe carele lu-cunosci deja.

Asié devenîi de confusu, in câtu nu salutai nici pe unulu.

In dr. Lusin recunoscu pe acelu barbatu, ce me atacase atunci in gradina, cestialalti toti mi-erau necunoscuti.

— Conte, — dîse Sinaid'a, — scrie o siedula pentru monsieur Voldemar!

— Acést'a nu se pôte, — respunse intr'unu dialectu môle polonesu contele, unu june istetiu fôrte si de salonu, cu ochi negri si barba frumôsa. Dsa n'a luat parte cu noi in joculu arvunei!

— Acést'a nu se pôte, — continuă Belovserov si domnulu carele mi-fu recomandat de capitanulu doctoru, unu barbatu de o statura nalta, cam de 40 de ani, cam stricatu de versatu, cu perulu cretiu ca unu arabu si imbracatu in uniforma.

— Scrie o siedula, candu ti-dîcu, — continuă princes'a. Ce opunere e acést'a? Monsieur Voldemar adi e antăia data intre noi, si adi sê facemu esceptiune pentru dinsulu? — Nici o murmurare, pretindu sê scrii.

Contele facu din umeru, se inchină onorificu, apucă o péna in man'a-i alba si incarcată de anele, rupse o bucatîca de papiru si incepu a scrie.

— Explicati dlui Voldemaru, câ ce se intempla aici, — dîse Lusin cu unu viersu ironicu, — éta elu stă numai acolo uimitu. — Vedi domnule, ne jocămu „arvun'a“, numai unu numeru dobendesce, ceialalti sunt desierti. Carele pôte fi asié de norocosu de a-si trage propri'a siedula, acela e indreptatîtu de a sarutá man'a princesei. Intielesu-m'ai?

Me uitai numai la dinsulu si stetui ca incremenitu, sub acést'a princes'a se ureă de nou pe scaunu si incepu a scuturá siedulele éra in palariă. O incungurara toti, pasîi si eu intre dinsii.

— Maidanov! — dîse Sinaid'a catra unu june

naltu, uscatiosu cu ochi si peru negru undulosu, — dta ca poetu ai poté fi marinimosu sê-ti concedi siedul'a dlui Voldemaru, ca in locu de un'a sê aiba dôue. —

Inse Maidanov clatină numai din capu, parendu a refusă. Pe mine veni randulu mai in urma a trage siedula din palariă; o desfacui si... oh Ddicule! ce simtîi cetindu cuvintele aceste: O sarutare.

— O sarutare! — strigai surprinsu. Bravo! o ai dobenditu, — dîse jun'a princesa. — Oh câtu me bucuru si-ti gratulezu. Cu acést'a sari de pe scaunu si asié mi-privi de dreptu si cu dulce in ochi, încātu mai nu-mi sari anim'a de bucuriă. — Si dta te bucuri? — intrebă ea.

— Eu? -- intrebai confusu.

— Dă-mi mie siedul'a dtale! — mi-siopti Belovserov la urechia, — ti-tau o suta de ruble pentru ea.

Asié refusai de seriosu, si furiosu oficierului, in câtu Sinaid'a batu in palme, éra Lusin eschiamă: Ce copilu cutediatoriu, inse — continuă elu, — ca pe conducatoriulu acestei festivităti, me deobléga diregator'i'a ca sê se intemple tôte dupa ordine. Domnule Voldemaru, apléca-ti unu genunchie, asié e proscrisu la noi! Sinaid'a stete langa mine, si plecă capulu cam intr'o urechia si si-intinse man'a cu o demnitate maiestatica. Asié mi-scaperau ochii. Vofi sê-mi plecu unu genunchie, inse me scapai pe amendoi, si asié atinsei de neistetiu budiele catra degete Sinaidei, in câtu — mi-vatamai in câtu-va nasulu de o unghia a ei.

— Fôrte bine! — eschiamă Lusin si me sprigini sê me scolu.

Joculu decurse mai de parte. Sinaid'a mi-comendă locu langa dins'a. Câte pedepsiri nu mai escugetă. Fiindu odata pedepsita sê represinte o statua, si alese de stălpu pe invidiosulu Nirmátschi. Elu debui sê ste in patru picidore si afara de acést'a sê-si tiena capulu in pieptu. Risetel nu se mai poteau fini. Mie, ca unui june crescutu pana acuma separatu si la o casa de onóre, mi-ametieă capulu la acoste alarme, la aceste murmure esageratorié si la acést'a intelnire noindatinata cu strainii. De odata asié me imbetai, par' câ asiu fi beutu vinu. Rideam si strigam mai poternicu inca si decātu ceialalti, asié încātu si betran'a, care éra in chili'a laterala cu unu diregatoriu de la pôrt'a de „iverscoi“, de la carele cerea sfatu — esî sê me véda. Oh! dar asié me simtieam de fericitu, in câtu eram indiferintu la acea cum ridea de mine si me mesurá cu privirea. Sinaid'a me laudă continuu si nu m'ar fi lasatu pentru o lume de langa dins'a. Fiindu odata judecati ambii la un'a si aceea-si pedépsa, eu aveam sê siedu langa dins'a; peste capetele nôstre se aruncă o marama de metasa. In positiunea acést'a trebui sê-mi comunicu cu dins'a secretulu. Mi-aducu a minte, cum ni se atinsera de odata capetele la olalta in intunecimea caldurôsa si aromatoriă, câtu de aprôpe si cu câta blandétia diariam in acésta intunecime ochii ei, si câtu de fierbinte me atingea resuffulu ei, si cum mi-dăgăliau fati'a perii capului ei! Ea surise misteriosu si-mi siopti peste pucinu: „E bine, incepe-vei de graba?“ Inse eu rosîi, risei intorcandu-me confusu de ici in colea de abié gâfaindu.

(Va urmă.)

S A L O N U

CE E NOU?

Anim'a ne dóre, man'a ni tremura, si pé'n'a nóstra plange candu scriemu aceste síre . . .

Unu amicu bunu alu nostru, unu colaboratoriu diliginte alu acestei foi din inceputulu ei, unu poctu alu poporului romanu nu mai esiste . . .

Iulianu Grozescu,

in lunile din urma redactorulu diuarielor „Albina“ si „Priculiciu“, dupa unu morbu indelungatu de mai multi ani, a repausatu in 2 juniu la duosii sei parinti in Banatu-Comlosiu, in etate de 34 ani.

S'a stinsu unu talentu emininte, far' a se fi potutu desvoltá deplinu, — s'a frantu o lira de adeverate inspiratiuni poporale, — s'a nimicitu unu zelu, care nici pe patulu doreriloru de móрте nu incetá de a lucrá . . .

Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecumentata!

* * (In nr'lu presinte) reincepemu a publicá si ilustratiuni, si vomu continuá si in viitoriu, inse nu in fia-care numeru, câ-ci bugetulu nostru redactionalu nu ni permite asié spese mari, ci numai din candu in candu. Déca acei onorabili abonanti ai nostri, cari ni detorescu pretiulu abonamentului, s'aru grabi mai tare a-si refuí restanti'a, noi amu publicá bucurosu in fia-care nr. celu pucinu una ilustratiune, dar acuma — candu restanti'a ce avemu la publicu se urca peste 2000 fl. — nu potemu, far' a periclitá in sa-si existenti'a foi nóstre.

* * (Miscári electorale.) Reuniunea politica a Romaniloru din comitatulu Aradului a candidatu de deputati pe urmatorii: la Siria Antoniu Mocioni, la Radna Alesandru Mocioni — in casulu candu acest'a ar fi alesu la Lugosiu Ioanu Deseanu, la Buteni Demetriu Bonciu, la Chisineu M. Stanescu. In comitatulu Satu-mare, in „tier'a Oasiului“ s'a candidatu Grigoriu Stetiu.

× (Imperatulu Austrieci si unu Romanu desceptu.) Unu jurnalulu din Viena naréza urmatóriele despre unu tieranu romanu. Candu vediu pe Imperatulu apropiendu-se intr'o trasura deschisa de Timisióra, pusese sê falfaie de departe suplic'a sa in form'a unui stindardu, cu gandumu, câ in tóta multîmea de lume, elu póte prin acestu midilocu va fi vediatu de catra Imperatulu, si nu se insielá; câ-ci imperatulu recunoscu indata intentiunea Romanului, si facu semnu de a-i da suplic'a. Pré fericitululu Romanu se presentá cu iutiél'a cea mai mare de inaintea trasurei si o aruncá in

launtru, in câtu imperatulu fu silitu sê o prinda din sboru; Romanulu i multiamí apoi prin vócea sa sunatória cu cuvintele: „Sê traiésca!“ — si elu totu strigá inca, candu trasur'a deja se departase cu totulu.

∫ (Hymen.) Dlu Mihaiu G. Stanescu, negutiatoriu in Brasiovu, a celebratu la 2 juniu c. n. cunun'ia sa cu domnisiór'a Octavia Baritiu din Brasiovu, fiic'a eruditulu nostru publicistu Georgiu Baritiu.

∫ (Morti.) Mihaiu Buneiu, unu june de mare sperantia, juristu absolutu, a repausatu in Pesta in 1 juniu. — Elena Popu n. Ciureu, soci'a dlui jude r. Iosifu Popu, a repausatu la Brasiovu in etate de 25 ani, lasandu trei orfane. — I. Novacu de Huniadu, c. r. maioru in pensiune, a repausatu la Hatieg in 22 maiu. — Comitele si cavalerulu Carolu de Rosetti, Mecenate alu literaturii romane, la Bucuresci in 18/30 maiu, in etate de 70 ani.

Literatura si arte.

* * (Societatea lyrico-dramatica romana.) Acest'a e numele unei june societáti de artisti si iubitori de arti, care s'a infintiatu la Bucuresci prin staruintiele dloru: Urechia, Tincu, Varlamu si altii, de vr'o doi ani, cu scopulu de a lucrá la impamentenirea operei intre Romani, prin formarea de cantareti romani, cari sê escute opere in limb'a natiunala. Societatea are, séu va avé, spre acestu scopu clase de cantu, conduse de escelent'a profesoritia de bel-canto, dr'a Ninitia Alesandrescu, care i va poté recrutá in conditiuni, ca s'ajunga dupa trei-patru ani, la scopulu frumosu, ce urmaresce societatea. Salutámu acésta societate, dorindu-i succesu deplinu si grabnicu!

* * (Opera romanésca.) Cunoscutul compozitoriu de piese musicale romane, dlu Flechtenmacher, a compusu o opera romanésca, intitulata: „Fét'a de la Codia.“ Din acésta opera, cantaretiulu G. Brateanu a cantatu intr'unu concertu datu de curendu la Bucuresci „Ari'a lui Vladu Tiepesiu“, in costumulu corespunditoriu.

= (Dlu dr. Aless. Popovicuiu) a scosu de sub ticipariu in Pesta urmatoriulu opu: „Báile lui Ercule, séu scaldele de la Mehadia“, 200 pagine, cu 5 litograffi. Pretiulu 2 fl.

Din strainetate.

© (La emanciparea femeiloru.) Miscarea in favórea admiterei femeiloru la demnitatea electorala ia in tóte dílele in Angli'a o intindere mai mare. Dílele trecute, unu mare meeting, organizatu de partisanii acestei reforme, s'a intrunitu in sal'a Sant. George. O multîme imensa alergase din tóte partile Londrei. Candu presiedintele Iacob Bright, membrulu parlamentulu si fratele celebrulu reformatoru, a luat locu in fotoliu, a fostu primitu cu numeróse aplause. D. Anderson a facutu o propunere, sustienuta de G. Hughes, membrulu parlamentulu, de dr'a Taylor si de dna Roze, si aprobata in unanimitate. Éta cuprinsulu ei: „Meetingulu proclama, câ escluderea de la scrutinu,

pentru cauza de seksu, este contraria principiilor reprezentatiunii in Angli'a, nedrepta catra persoanele ce le lipsesc de drepturile lor si vatematorie societatii intregi. Doua alte propuneri, in acea-si sensu, au fostu era-si cu unanimitate aprobate. Cestiunea inse a fostu mai pucinu fericita in camer'a comuniloru. Dlu Iacob Bright a prezentatu, cerendu pentru femeile de positiune neaternata, fete majore seu veduve ce platescu impositu si intrunescu celelalte conditii cerute, calitatea de alegatorie la parlamentu, prin intinderea dreptului ce au ele deja pentru alegerile municipale si parohiale. Acesta propunere a fostu amanata la 6 luni, cu 222 voturi contra a 151, minoritate destulu de insemnata.

△ (*Imperatés'a Charlotta.*) Din Brussel'a se scrie, câ starea sanetății și modulu de viață alu soției lui Maximilianu nu s'a schimbatu multu in esenț'a sa. Nefericit'a și acum, ca și mai înainte, scrie ore întregi și împlă côle de papiru cu cuvinte, din cari numai atât'a se pôte observá, câ dins'a crede, câ înca și asta-di ocupa pușetiunea de imperatés'a in Messico. Acesta credinț'a a ei se manifestéza și mai apriatu atunci, candu țiene alocuțiuni și crede a se aflá in societatea unoru persoane de rangu și pușetiune înaltă — cu tôte câ, afara de suit'a sa nimenea altulu nu se afla in odăile sale. Cu preambllările înca nu merge mai bine. Nefericit'a imperatrice nu se orientéza după timpu, seu după consiliulu medicului seu, ci ea se acomodéza mai multu după capriciulu seu. Câte-odata ese la preambllare in fia-care dî, cu tôte câ timpulu e nefavorabilu, éra in alte mominte, fia timpulu câtu de frumosu, remane septemane întregi in palatulu seu, și mediculu nu e in stare a o face sê parasésca chilia nici baremu pentru câte-va minute.

♂ (*Ventrariete ex-imperatesei Eugenia.*) Harry Emanuel, care numai acum de curendu a cumperatu o parte din bijutiarele ex-imperatesei Eugenia, espune acum spre vânzare, renumit'a colecțiune de eventaile. Catalogulu cuprinde aprópe la 50 numere, cari emuléza unele cu altele in frumsetie și pretiositate. Unulu din cele mai miraculoșe este de Camille Roqueplak pînă pe pergamentu, și se trage din donurile de la nunt'a imperatesei. Evantaliulu celu mai preciosu inse este din colecțiunea Mariei Antoinetta. Subiectulu este „La Fontaine d'Amour“, tînatóriele șapate sunt aprópe acoperite cu emailu și ornamente de diamantu și cōda de fildesiu este numai grupe și figure îmbracate in argintu și auru. Unele din evantaliile chineșe sunt suveniru despre espedițiunea lui Palicao. Ca decoru la acest'a colecțiune este umbreluti'a imperatesei atâtu de admirata și pismuita de parisiene, cu o coróna imperiala in emailu purpuriu și diamante și cu o cōda lucrata à la Ludovicu XVI de auru învelatu și emailu verde.

× (*Congresu de servitórie.*) Servitóriele din Dundee totu-si au ajunsu a formá o asociatiune defensiva și ofensiva contra stapaniloru, după chipulu asociatiuniloru toturor corporatiuniloru. In cea din urma ședinț'a, ce se țienú pentru stabilirea odata a asociatiunii, erau cuvintele, ce se țieneau de catra aceste dame ale bucatariiloru și etacelor, éra-si fôrte nostime, și după indemnarea unui Demothene femeiescu, se hotărâ cu tóta serioșitatea a se face o scrupuloș'a cercé-

tare despre caracterulu stapanelor, astu-felu ca pe viitoiu aceste din urma sê fia silite a aduce certificate de la servitórie cum au fostu portarea lor in timpulu, câtu au fostu servite (?). Cererile principale ale acestor june dame sunt urmatoriele: O Domineca libora la fia-care patru-spre-diece dîle, o jumetate dî (dupa prandiu) fia-care optu dîle, trei ore libere pe dî și deplina libertate in îmbracaminte.

× (*Crescere pentru spenzuratóre*) Unu casu curiosu ocupa in acestu momentu atentiunea lumii judiciare in orasiulu New-York. Acum unu anu, unu negru, a nume Levi Bodin, ucise pe stapanulu seu, Daniel Hasbronk, arendasiu bogatu, și fu arestatu. Nu mai esistá nici o indoieła despre acestu faptu criminalu și erá in dreptu cine-va, a se acceptá sê véda, câ ucigasiulu si-va primí immediatu resplat'a cuvenita. Din intemplantu inse Levi Bodin e surdu și mutu. Pe langa acest'a mai e și împregiurarea, câ delicuentulu n'a invetiatu nici-odata alfabetulu surdo-mutilor, asié in câtu nu pôte sê se întiełga cu aperatoriulu seu. Acusatu acum de omoru, elu nu va poté sê se apere, și judecatoriulu se șfiesce a-lu condamná la mórte, fara a-lu ascultá. Se ivi odata și șperanti'a de a-lu poté declará de neșunu, inse ori-cine lu-vede, treșue sê dîca, câ este fôrte inteligent. Se nascu acum întrebarea, ce sê se face cu dînsulu? După multe chibzuiuri tribunalulu propuse, spre a șcapá de remuscári, sê-lu tramita la școl'a surdo-mutilor, a nume pentru școpulu, ca sê pōta fi spenzuratu mai cu cuviinț'a.

⊙ (*Concertulu de la Boston.*) La șerbaroa mușicala care se va da de curóndu in Boston, intro altele va figurá și unu organu, care va fi pusu in mișcare prin ajutorulu unei mașine de vaporu. Constructorulu americanu de origine, Gilmore, crede câ si-a ajunsu culminatiunea cu organulu care e pusu in mișcare prin 24 pedale . . . Noulu instrumentu ar avé trebuinț'a de 72 de ónteni, seu de 144 picióre, deca aru lipsi vaporulu.

⊗ (*Unu procesu fôrte amuzantu*) s'a desfășuratu vineri înainte tribunalulu Queen's Bench, la Londra. Unu june gentilomu promisese matusiei sale sê nu se însóre cu o veduva, care avea trei copii, (elu erá atunci in vârșta de 23 ani), pentru care considerațiune matusia-sa i facú o pensiune de 7600 franci pe anu. Junele englesu nu se cunună cu veduv'a, dar după câtu-va timpu matusia-sa încetá de a-i plăți pensiunea. Pentru acest'a junele a intentatu procesulu actualu. Advocatulu damei pretinde, câ conventiunea erá revocabila după placerea ei. Dar judecatoriul au decisu, câ fiindu-câ nepotulu a renunțiatu la fericirea conjugală ce si-promisesse, matusia-sa treșue sê urmeze a plăți pensiunea câtu va trăi.

⊠ (*Fidelitatea proverbiala a canelului*) se constata înca odata. De câte-va dîle se adusesse in cimitirulu de la Hietzing corpulu unui repausatu, care avusesse unu cane. Animalulu, care nu gási pe domnulu seu a casa, se duse la cimitirulu și pazesse înca la momentu. Straduintiele facute ca sê departeze pe nobilulu animalu de langa domnulu seu remasera șterile.

Suplementu: *Novele de Iosifu Vulcanu, tom. I. cōv'a XI.*